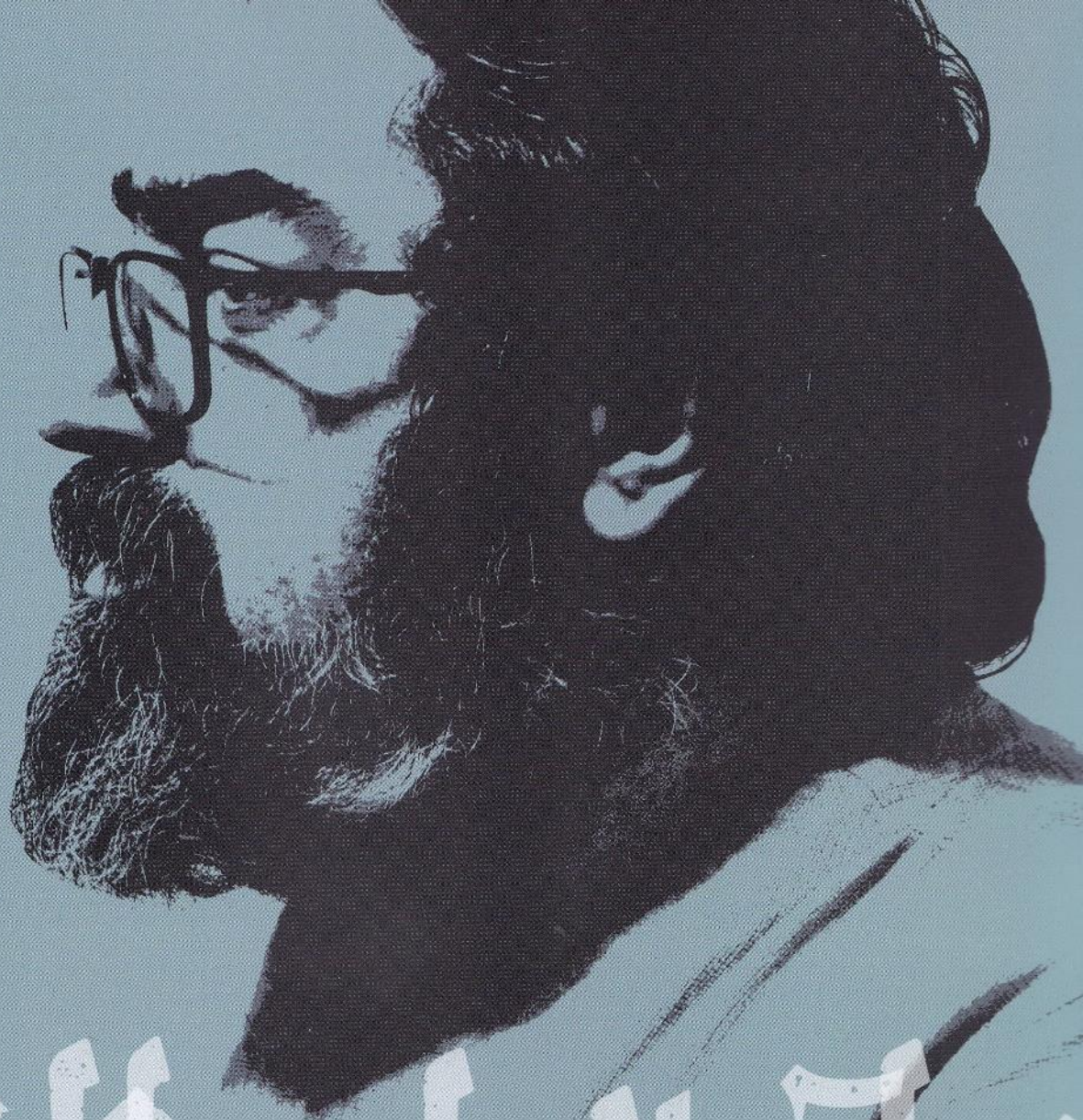

آوای خیال

Âwâye Khial

آوانگاری آلبوم؛ تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه

تألیف و پژوهش: سیامک برقی

Transcription of the Album;
Stylistic Analysis of
Navid Afghah's works

Siamak Barghi

سرشناسه	: برقی، سیامک، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	: آوای خیال: آوانگاری آلبوم، تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه/ سیامک برقی.
مشخصات نشر	: تهران: مشاهیر هنر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص.: پارتیسیون؛ ۲۲×۲۹ س.م.
شابم	: 979-0-802648-08-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
عنوان دیگر	: آوانگاری آلبوم، تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه.
موضوع	: افقه، نوید، ۱۳۴۹ - - نقد و تفسیر
موضوع	: ترانه‌های ایرانی - - پارتیسیون
	: Songs, Iranian -- Scores and parts
	: ترانه‌های ایرانی - - ایران - - تحلیل و شناخت
	: Songs, Iranian -- Iran -- Analysis, appreciation
	: موسیقی محلی ایرانی - - تاریخ و نقد
	: Folk music -- Iran -- History and criticism
رده بندی کنگره	: M۱۸۲۱/۱۸
رده بندی دیویی	: ۷۸۹/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۷۱۴۵۸۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

انتشارات مشاهیر هنر

عنوان: آوای خیال (آوانگاری آلبوم، تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه)

نویسنده: سیامک برقی

ناشر: مشاهیر هنر

نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابم: ۹۷۹-۰-۸۰۲۶۴۸-۰۸-۱

قیمت کتاب:

ارتباط با ناشر: تهران، میدان انقلاب، خیابان فخر رازی، کوچه فاتحی داریان، پلاک ۲ واحد ۱۴، تلفن:

۶۶۹۵۵۱۴۶ تلفن همراه و شبکه های اجتماعی ۰۹۱۲۷۰۹۴۰۵۹ آدرس سایت ها mashahirpub.ir , rohab.ir

فهرست مطالب

۱۱	فهرست مطالب
۱۲	پیش گفتار
۱۵	مقدمه
۱۵	سخنی با نوازندگان و خوانندگان کتاب
۱۹	آلبوم آوای خیال
۲۳	تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه
۴۵	فهرست نت‌نگاری‌ها
۴۶	فهرست منابع و مراجع

بخش آوانگاری (شروع از سمت چپ کتاب)

2	فهرست حرکات و نشانه‌ها
7	آوانگاری قطعه‌ی پژواک (۱)
13	آوانگاری قطعه‌ی رؤیا (۲)
21	آوانگاری قطعه‌ی طغیان (۴)
28	آوانگاری قطعه‌ی طرب‌انگیز (۵)
39	آوانگاری قطعه‌ی اضطراب (۶)
43	آوانگاری قطعه‌ی سرمست (۷)
51	آوانگاری قطعه‌ی شمع و پروانه (۸)
58	آوانگاری قطعه‌ی کُنن برای دو دست (۹)

سرْمَسْت Sarmast

$\text{♩} = 186$

5 $\times 11$

7

149 rit.

153

نت‌نگاری ۳ بخش‌های ابتدایی و انتهایی قطعه‌ی «سرْمَسْت» و معرفی پایه‌ی استیناتو

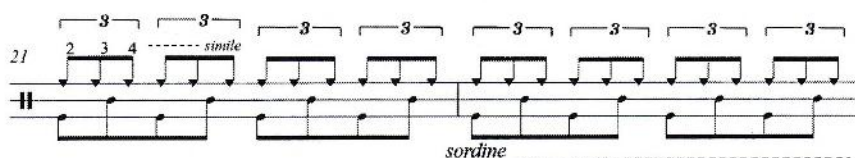
اضْطْرَاب Ezterāb

1 $\text{♩} = 160$

sordine simile

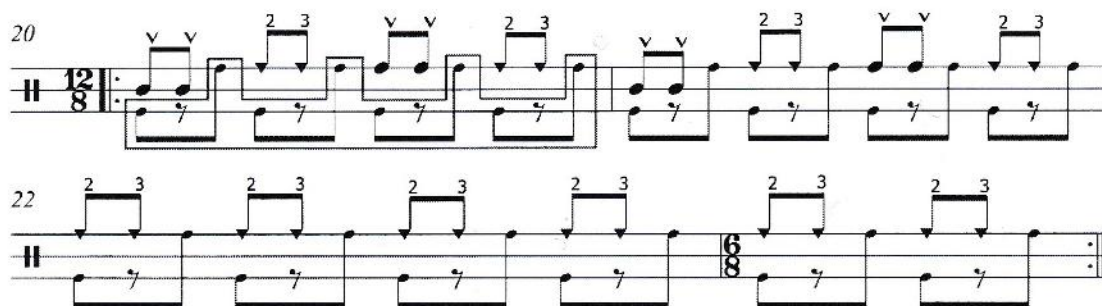
5 2 2 2 $\times 3$

نت‌نگاری ۴ ارانده‌ی پایه در قطعه‌ی «اضْطْرَاب»

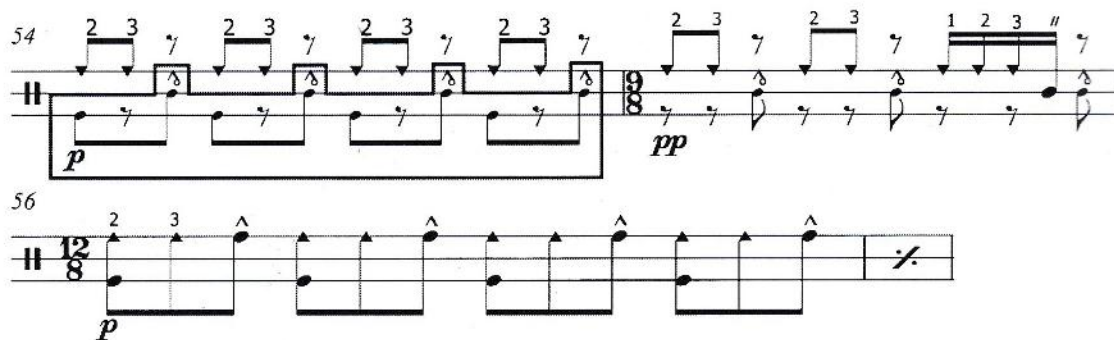

نت‌نگاری ۵ استفاده از تقسیمات استقرایی بین دو دست در قطعه‌ی «اضطراب»

در طول برخی از قطعات ممکن است این پایه‌ها دچار تغییراتی شوند؛ مثلاً در ابتدای قطعه‌ی «طرب‌انگیز» پایه‌ی معرفی‌شده به شکل نت‌نگاری ۶ است. همین‌طور که مشاهده می‌شود پایه‌ی معرفی‌شده در ابتدای قطعه که به صورت اجرای تم/هشت میانی است در میزان ۵۴ (که در نت‌نگاری ۷ قابل مشاهده است) تبدیل به اجرای تم/ضربه‌ی ناخن با انگشت چهار می‌شود؛ در طول قطعه نیز متناوباً این دو پایه به یکدیگر تبدیل می‌شوند.

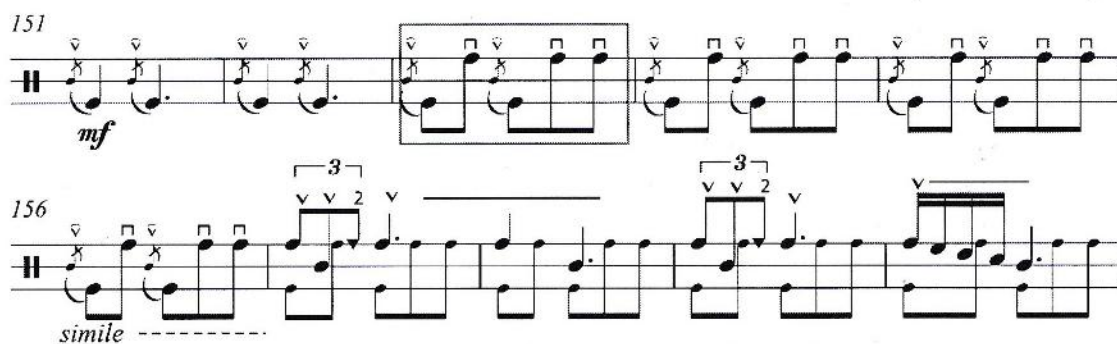
نت‌نگاری ۶ پایه‌ی معرفی‌شده در ابتدای قطعه‌ی «طرب‌انگیز»

نت‌نگاری ۷ پایه‌ی تغییر یافته در قطعه‌ی «طرب‌انگیز»

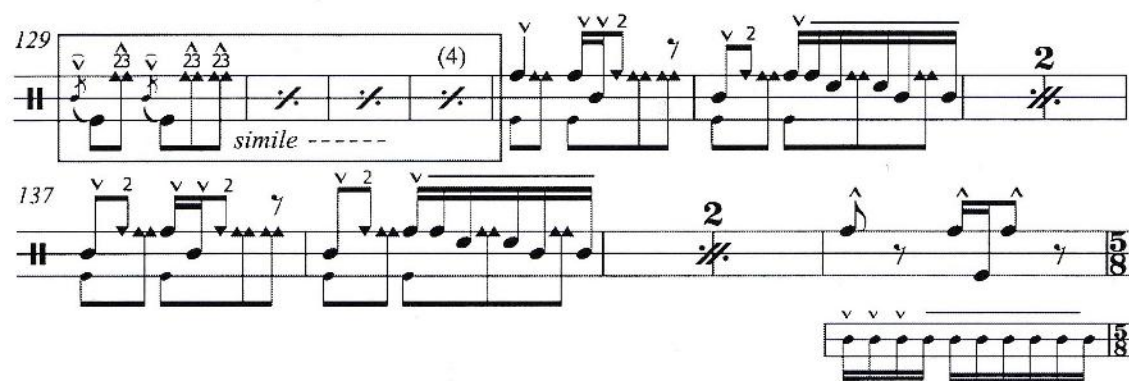
مثال دیگری که در این مورد می‌توان به آن اشاره کرد قطعه‌ی «شمع و پروانه» (افقه ۱۳۷۹، ترک ۸) است. در این قطعه پایه‌های متفاوتی در طول قطعه معرفی می‌شوند که شاید بتوان گفت یکی از مهم‌ترین پایه‌ها مورد ذکر شده در نت‌نگاری ۸ آمده است. مشابه موارد قبل در اینجا هم پایه‌ی اُستیناتو در متر پنج‌ضربی

توسط دست پایین - اجرای تم در ضرب اول و سوم و اجرای ریزش ناخن در ضرب‌های دوم، چهارم و پنجم - اجرا می‌شود و موازی با آن دست بالا، عمدتاً با استفاده از حرکت هفت میانه و کنار و حرکات در طیف مکانی (و البته فرکانسی) بین این دو، به ارائه‌ی متیف‌های ریتمیک می‌پردازد.

نت‌نگاری ۸ ارائه‌ی یکی از پایه‌ها در قطعه‌ی «شمع و پروانه»

این پایه در کادر مشخص شده در نت‌نگاری ۸ مشخص شده است. همین‌طور که مشاهده می‌شود برای جلوگیری از شلوغ شدن نت و نیز فهم بهتر نوازنده‌ای که با این نت مواجه می‌شود نت‌های اُستیناتو به صورت کوچکتر و بدون نشانه‌های بالا نوشته شده است. در «شمع و پروانه» نیز مشابه قطعه‌ی قبل، همان‌طور که با آن اشاره شد، پایه‌های متنوعی در طول قطعه ارائه می‌شوند که در نت‌نگاری ۹ می‌توان آن‌ها را ملاحظه کرد.

نت‌نگاری ۹ ارائه‌ی پایه‌ای دیگر در قطعه‌ی «شمع و پروانه»

ارائه‌ی پنجه‌گذاری‌های جدید برای تمبک، جابجایی دست‌های بالا و پایین

در تمبک‌نوازی‌های افقه، چه در اتودهای آموزشی و چه در قطعات ارائه‌شده در قالب تک‌نوازی یا گاه هم‌نوازی، با رویکرد جدیدی از پنجه‌گذاری مواجه هستیم. به بیان ساده‌تر بسیاری از متیف‌ها پنجه‌گذاری‌ای متفاوت با راست، چپ، راست، چپ مرسوم دارند. در این رویکرد نوازندگی ممکن است گاهی جابجایی

تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه

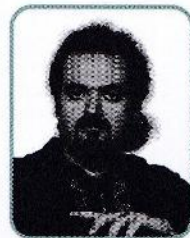
حرکات دست بالا و پایین اتفاق بیفتد. بدین ترتیب که پنجه‌گذاری در یک توده‌ی صوتی ممکن است به حالت معکوس خود نیز ارائه شود. در این فرآیند هر حرکتی که توسط یک دست روی تمبک نواخته می‌شود، توسط دست دیگر نیز قابل اجرا است و تمام جملات و متیف‌ها به شکل معکوس شده‌ی خود - یعنی فقط جای دست بالا و پایین عوض شوند اما جمله بدون تغییر باقی بماند - قابل اجرا هستند؛ البته نمونه‌هایی از این جابجایی همانطور که پیش‌تر به آن اشاره شد در کتاب‌های آموزشی بهمن رجبی نیز به چشم می‌خورد.

چنانچه تاریخ تمبک‌نوازی کلاسیک را مرور کنیم، در رپرتوآر اجرایی این ساز به‌ندرت با پنجه‌گذاری‌ای غیر از راست و چپ‌های متوالی برمی‌خوریم. البته باید این نکته را متذکر شویم که اینجا منظورمان اجرای یک جمله‌ی مشخص در میان دیگر جملات که حاوی یک پنجه‌گذاری متفاوت است، نیست - چرا که در نواخته‌های استادانی مثل نظیر ناصر فرهنگ‌فر این مسأله به وفور مشاهده می‌شود - و منظور روال کلی پنجه‌گذاری یک قطعه است؛ چیزی مشابه با نحوه‌ی مضراب‌گذاری در تار مثلاً در پایه‌های چهارمضراب‌ها؛ یا به عبارتی پنجه‌گذاری‌ای که به شکل حرکت دائمی در یک قطعه شنیده می‌شود. موضوع پراهمیت اینجا، انتخاب گونه‌ی پنجه‌گذاری و بسط و گسترش جملات بر آن اساس است.

استفاده از پنجه‌گذاری‌های جدید به نوازنده این امکان را می‌دهد که به واسطه‌ی آن در وزن‌های مختلف بتواند توده‌های صوتی را بین دو دست انتقال دهد. با پنجه‌گذاری‌های رایج به شکل راست‌چپ‌راست‌چپ‌های متوالی این امر فقط در وزن‌های فرد و آن هم در شکل ساده‌اش امکان‌پذیر بود، اما با تغییر نحوه‌ی چیدمان پنجه‌ها، برای وزن‌های زوج و نیز شکل‌های متنوع‌تری در وزن‌های فرد قابل اجرا می‌شود. بگذارید با یک مثال مسأله را واضح‌تر و شفاف‌تر بیان کنیم.

در نت‌نگاری ۱۰ این انتقال توده‌ی صوتی (که از دهه‌ی ۱۳۷۰ تا کنون بین تمبک‌نوازان بسیار مرسوم بوده و عمدتاً در وزن شش‌تایی اجرا می‌شود) نمایان است. در این نت‌نگاری، نُت‌هایی که مشخص شده‌اند به‌توالی با دست‌های پایین و بالا اجرا می‌شوند و جابه‌جایی دست‌ها بین این نُت‌ها توسط دو نُت واسط (این جا شامل دو اشاره) صورت می‌پذیرد. چنان‌که دیده می‌شود، یک نُت توسط دست پایین (در اینجا تُم) اجرا می‌شود و سپس توسط دو اشاره (به ترتیب اشاره‌ی بالا و پایین) نوبت به اجرای دست بالا (پلنگ) می‌رسد، و سپس توسط همان دو اشاره، اما به شکل برعکس (به ترتیب اشاره‌ی پایین و بالا) باز نوبت به اجرای دست پایین می‌رسد و این روند تکرار می‌شود و نُت‌های متعددی توسط دست پایین و بالا معرفی می‌شوند. به‌طور

Âwâye Khial

Transcription of the Album; Stylistic Analysis of Navid Afghah's works
Siamak Barghi

«آوای خیال» نام یک آلبوم موسیقی برای تمبک است که در سال ۱۳۷۹ توسط نوید افقه منتشر گردید. انتشار این مجموعه (که شامل نه قطعه با نام‌های پژواک، رؤیا، سماع، طغیان، طرب‌انگیز، اضطراب، سرمست، شمع و پروانه، و کتن برای دودست است) تأثیر بسیار گسترده و عمیقی در جریان تمبک‌نوازی کلاسیک ایجاد کرد.

در این آلبوم نوید افقه به عنوان اولین اثر مستقلش به طرح ایده‌های نوظهور خود - که البته برخی از این ایده‌ها را پیش‌تر در کنسرت‌ها و آثار غیررسمی‌اش از سال ۱۳۶۹ تا اواسط دهه ۱۳۷۰ ارائه کرده بود - برای تمبک می‌پردازد. این اثر تا به امروز، برای بسیاری از تمبک‌نوازان تبدیل به نمونه و الگوی اصلی شنیداری برای تمرین ساز و هم‌چنین تلاش برای کشف این زبان تمبک‌نوازی پیچیده و در عین حال زیبا و بدیع شده است. هدف از تألیف این کتاب تلاش برای رسیدن به ساختارهای ذهنی صاحب این اثر بوده است. قطعات و ایده‌های ارائه شده در این آلبوم را می‌توان چکیده‌ای از زبان نوازندگی نوید افقه دانست. در این مجموعه سعی کرده‌ام به آوانگاری تجویزی توصیفی قطعات آلبوم بپردازم، که به گمانم میل بیشتری به سمت تجویزی پیدا کرده است.

بخشی از کتاب شامل تحلیل سبک‌شناسی آثار نوید افقه است که برگرفته از پایان‌نامه‌ام است. بخش‌های نثرنگاری و تحلیل سبک‌شناسی به ترتیب از سمت چپ و راست کتاب آغاز می‌گردند. امیدوارم این اثر برای نوازندگان و خوانندگان مفید واقع شود.

سپهر

ISBN : 979-0-802648-08-1

9 790802 648081

مشا بنیر
انتشارات مشاهیر هنر